

ปัญหาเกี่ยวกับการสื่ออารมณ์และความรู้สึกของดนตรีบรรเลง

นางสาวนวรรตน์ มหาธนกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญา

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4324-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I ๑๑๒๐๘ ๒๖๔

- ๒ ส.ค. ๒๕๔๘

PROBLEMS IN THE EXPRESSION OF EMOTIONS AND FEELINGS
IN INSTRUMENTAL MUSIC

Miss Nawarat Mahathanakul

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Master of Arts in Philosophy

Department of Philosophy

Faculty of Arts

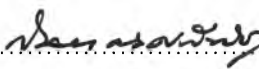
Chulalongkorn University

Academic Year 2003

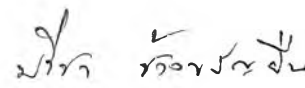
ISBN 974-17-4324-6

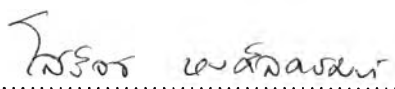
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาเกี่ยวกับการสื่ออารมณ์และความรู้สึกของดนตรีบรรเลง
โดย นางสาวนวัรัตน์ มหาธนกุล
สาขาวิชา ปรัชญา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ไสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

 คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภิตี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ปรีชา ช่างขวัญยืน)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกศักดิ์ ยุกตะนันท์)

นวัตน์ มหาธนกุล : ปัญหาเกี่ยวกับการสื่ออารมณ์และความรู้สึกของดนตรี
 บรรเลง (PROBLEMS IN THE EXPRESSION OF EMOTIONS AND FEELINGS
 IN INSTRUMENTAL MUSIC) อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. ไสรัจจ์
 หงส์ลดารมภ์, 89 หน้า. ISBN 974-17-4324-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้กล่าวถึง "ปัญหาเกี่ยวกับการสื่ออารมณ์และความรู้สึกของดนตรี
 บรรเลง" เมื่อกล่าวถึงคำว่าดนตรี เราอาจเคยได้ยินคำกล่าวที่ว่า "ดนตรีเป็นภาษาสากล" ซึ่งการ
 กล่าวเช่นนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าดนตรีสามารถมีฐานะเป็นเสมือนภาษากลางที่ใช้สื่อสารให้คนทุก
 คนเข้าใจได้ตรงกัน แต่ในความเป็นจริงการสื่อสารด้วยภาษาต่าง ๆ นั้นเราต้องยอมรับว่าการเข้าใจ
 สิ่งทีภาษาสื่อออกมาได้ตรงกันนั้น เป็นความเข้าใจของกลุ่มคนที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน
 และมีการเรียนรู้เหมือนกันจึงจะสามารถเข้าใจได้ตรงกัน แต่สำหรับดนตรีคือเสียงที่เรียบเรียงขึ้น
 เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์ความรู้สึกต่างกันไปตามทำนองเพลง ดัง
 นั้นการเข้าใจความหมายทางอารมณ์ความรู้สึกที่อยู่ในท่วงทำนองของดนตรีนั้นอาจแตกต่างกันไป
 ตามแต่ละสังคมและวัฒนธรรม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงต้องการแสดงให้เห็นถึงปัญหาในการสื่อ
 อารมณ์และความรู้สึกของดนตรีบรรเลง กล่าวคือแม้ว่าดนตรีบรรเลงจะมีการแสดงออกถึงอารมณ์
 ความรู้สึกผ่านท่วงทำนองต่าง ๆ ออกมาได้จริง แต่ความเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกที่มีอยู่ใน
 ท่วงทำนองนั้นจะเกิดขึ้นอย่างตรงกันก็ต่อเมื่อผู้ฟังเป็นคนที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน ถ้า
 หากผู้ฟังอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน ความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกที่อยู่ใน
 ดนตรีอาจแตกต่างกันไป เพราะการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของคนแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตาม
 สังคมและแต่ละวัฒนธรรม ดังนั้นการกล่าวว่า ดนตรีมีฐานะเป็นภาษาสากลที่สามารถแสดงออกถึง
 อารมณ์ความรู้สึกให้ผู้ฟังเข้าใจตรงกันนั้นจึงไม่น่าจะเป็นคำกล่าวที่ถูกต้อง

ภาควิชา ปรัชญา
 สาขาวิชา ปรัชญา
 ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิสิต..... *ไสรัจจ์ หงส์ลดารมภ์*.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *ไสรัจจ์ หงส์ลดารมภ์*.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

##4380134022 : MAJOR PHILOSOPHY

KEY WORD : AESTHETICS / MUSICAL AESTHETICS

NAWARAT MAHATHANAKUL : PROBLEMS IN THE
EXPRESSION OF EMOTIONS AND FEELINGS IN
INSTRUMENTAL MUSIC.THESIS ADVISOR. ASSOC. PROF. DR.
SORAJ HONGLADAROM. 89 pp. ISBN 974-17-4324-6

This thesis is mainly about problems in the expression of emotions and feelings in instrumental music. When we talking about the word "music", we might have heard also the statement "Music is universal language". By saying this, it express that music is a common language that people use to communicate to others and to obtain a common understanding among them. However, in fact, we have to accept that understanding in what particular language tries to express requires that people have to be in the same society, the same culture and the same process of learning. As for music, it is the sound that is being composed. It is use for entertaining the audiences and also gives different emotions and feelings in pertinent to the melody of the songs. Understanding in emotions and feelings therefore is varied according to society and culture. This thesis hence is to show and to indicate problems in the expression of emotions and feelings in instrumental music. In other word, although instrumental music can be used to express emotions and feelings through its melody, common understanding will happen only if the audiences are people who live in the same society and in the same culture. Similarly, if the audiences are of different society and culture, understanding in emotions and feelings will probably be different. This is simply because an acceptance of emotions and feelings for each person is different in accordance with their culture. Therefore, by saying that "music is universal language that can express emotions and feelings" is probably incorrect.

Department Philosophy

Field of study Philosophy

Academic year 2003

Student signature.....*Nawarat Mahathanakul*.....

Advisor's signature.....*Soraj Hongladarom*.....

Co-advisor's signature.....*-*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร. ไสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำต่าง ๆ ในการทำวิจัย ตลอดจนช่วยจัดหาเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยฉบับนี้ ทำให้ผู้เขียนสามารถดำเนินการวิจัยจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกศักดิ์ ยุกตะนันท์ สำหรับคำแนะนำเกี่ยวกับเอกสาร และหนังสือ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยของผู้เขียน

ขอขอบพระคุณ ดร.ม.ล. นิพาดา เทวกุล สำหรับคำปรึกษา ความเอาใจใส่ และความเป็นแม่แบบทางวิชาการที่ดีมาตลอดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของผู้เขียน หากปราศจากท่านผู้นี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่มีวันเกิดขึ้นได้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อสมพลและคุณแม่เสาวภา มหาธนกุล สำหรับการอบรม การสั่งสอน และแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ตลอดจนความรัก ความห่วงใย และกำลังใจที่มีให้กับผู้เขียนเสมอมา อีกทั้งเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการลุกขึ้นต่อสู้เมื่อผู้เขียนรู้สึกท้อแท้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนรุ่นพี่และเพื่อน ๆ ทุกคน สำหรับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการอันมีค่าอย่างยิ่งสำหรับผู้เขียน

ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อนร่วมงานในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตยต์ทุกท่าน สำหรับความเอาใจใส่ ความเข้าใจ ความเสียสละ และกำลังใจในการทำงาน

ขอบคุณครอบครัวที่อบอุ่น พี่แอน น้องเอก น้องอ้น สำหรับกำลังใจ และการดูแลซึ่งกันและกันตลอดมา

ท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบคุณ (เอ) ธีรชัย เลิศธนานนท์ สำหรับกำลังใจ เวลา และการอุทิศแรงกายในการพิมพ์และแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์อันหนึ่งอันใดก็ตาม ความดีนั้นผู้เขียนขอมอบให้กับคุณพ่อสมพล คุณแม่เสาวภา มหาธนกุล รองศาสตราจารย์ ดร. ไสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์ และ ดร.ม.ล. นิพาดา เทวกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานและขอบเขตการวิจัย.....	2
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 ความหมายของดนตรีและการแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึก.....	5
2.1 ความหมายของดนตรี.....	5
2.2 ความหมายของการแสดงออก (Expression)	8
2.3 สรุป.....	14
บทที่ 3 ปัญหาการแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกในดนตรีบรรเลง.....	16
3.1 ทฤษฎีศิลปะของลีโอ ตอลสตอย.....	16
3.2 ทฤษฎีความหมายของวิตต์เกินสไตน์.....	21
3.3 ปัญหาทฤษฎีศิลปะของตอลสตอย.....	24
3.4 ทฤษฎีสัญลักษณ์ของซูซาน แลงเกอร์.....	26
3.5 การเข้าใจความหมายของดนตรีในทฤษฎีสัญลักษณ์.....	30
3.6 ปัญหาทฤษฎีสัญลักษณ์ในดนตรีของซูซาน แลงเกอร์.....	31
3.7 ปัญหาในการแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกในดนตรีบรรเลง.....	32
3.7.1 ดนตรีคือภาษาสากล.....	33
3.7.2 ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับอารมณ์ความรู้สึก.....	41
3.7.3 บทเพลง Hebrides Overture คือการแสดงออก ถึงความรู้สึกที่เรียกว่าความหวัง.....	46
3.7.4 ปัญหาในการพิจารณาบทเพลง Hebrides Overture.....	56
3.8 สรุป.....	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ลักษณะที่เพียงพอของดนตรี.....	64
4.1 การแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกไม่ใช่ลักษณะที่จำเป็นของดนตรี.....	65
4.2 ลักษณะที่เพียงพอของดนตรี.....	77
4.3 สรุป.....	83
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	84
รายการอ้างอิง.....	86
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	89